

Ewa Laskowska

Onto-teologiczna krytyka wobec naturalnej teologii arystotelesowsko-tomistycznej

Spór dotyczący ontoteologii jest jednym z najważniejszych we współczesnej teologii. Wokół niego ogniskują się kluczowe zagadnienia dotyczące relacji między rozumem i wiarą, filozofią i teologią, możliwości naturalnego poznania Boga, teologicznej i filozoficznej hermeneutyki oraz roli przed-założeń w ludzkim myśleniu. Debata ta daleka jest od zakończenia. Jednak można zauważyć, iż w toku prowadzonych dyskusji zaistniało niezwykle pomieszanie pojęć, które może utrudniać dalszą, klarowną debatę nad tymi zagadnieniami. Dlatego też, celem pracy jest ukazanie głównych, merytorycznych osi sporu o ontoteologię. Sięgnięcie do źródła tej wielkiej debaty umożliwiło powrót do fundamentalnych argumentów, jakie wysunęli krytycy metafizyki klasycznej i naturalnej teologii. Praca, w pierwszych rozdziałach, skupia się na dwóch, niezwykle istotnych dla sporu postaciach: Fryderyku Nietzsche i Martinie Heideggerze. Bowiem początki ontoteologicznej krytyki sięgają Nietzscheańskiego odrzucenia metafizyki i chrześcijaństwa, a swój pełny kształt nabiera ona w analizach Heideggera. Wyszczególnienie konkretnych argumentów krytyków pozwoliło na dalsze badania i analizy stanowiska drugiej strony sporu. W trzecim rozdziale praca sięga do filozofii Arystotelesa, twórcy metafizyki. W rozdziale tym podjęta zostaje próba konfrontacji argumentów krytycznych z Arystotelesowską metafizyką, by ukazać czy i w jaki sposób ontoteologiczna krytyka odnosi się do początków i fundamentów metafizyki oraz możliwości naturalnego poznania Absolutu. Czwarty rozdział ogniskuje się wokół myśli św. Tomasza z Akwinu. Poprzez konfrontację myśli Tomasza z zarzutami krytyków jaśniej może ukazać się, czy Tomasz bazując na metafizyce Arystotelesa stworzył sztuczny, ontoteologiczny system, czy też słusznie wskazał fundamenty naturalnej teologii. W dalszej części rozdziału podjęte zostają również zagadnienia dotyczące prób ukazania Tomasza jako myśliciela pozostającego w nurcie teologii apofatycznej oraz nieadekwatności myśli Tomaszowej do współczesnych, ludzkich problemów. Praca, poprzez rzetelną analizę argumentów każdej ze stron sporu ukazuje również pozytywne elementy ontoteologicznej krytyki, jak i związane z nią zagrożenia oraz wskazuje na ponadczasowe myśli obecne w klasycznej metafizyce i debacie o ontoteologii. Główną metodą zastosowaną w pracy stała się metoda analizy dzieł wybranych myślicieli. Niezwykle pomocne okazała się również metoda historyczna oraz analizy semantycznej, by lepiej zrozumieć kontekst historyczny sporu oraz poznać zarówno historyczne, jak i współczesne znaczenie kluczowych dla tematu pojęć.

